

Bienve Perea

Les vacances de temps passats, Son Bou 1945-1970 (2a part)

La cova des Pas

La paret mitgera de Son Bou amb Llucalari comença dins el pinar de dalt el penyal. En temps de la Guerra s'hi va fer un túnel anomenat del pas, que connectava amb la primera cova, devora del camí que baixa cap a la platja, vorejant les coves del penyal.

Rafel Seguí Olives «Rafel Paleta», sa dona Maria Ameller Petrus «Maria de Llimpa» i el seu fill Rafel uns quants estius van compartir la cova amb la família de n'Àngela «de Llimpa», casada amb Bartolomé Olives Olives. Els dos cunyats sonaven a la Banda de Música. En Rafel, la trompeta i en Bartolomé, el clarinet. La família de Llimpa s'aplegava a la cova.

La família de Llimpa davant la cova.

Antoni, fent l'escurada.

La cova de na Paca des Molí

Seguint el camí cap avall, després de la cova de na Quineta, es troba la cova de na «Paca des Molí», sobrenom de Francisca Gonyalons Pons, casada amb Llorenç Riudavets Carreras, i els fills de la parella: Teresa i Nito. Van habitar-la uns anys. En Llorenç era sabater i, per les festes, ajudava com a cambrer al Casino, on els Riudavets eren conserges. Després de la feina de les festes, en Nito Reurer Morlà traginava la família Riudavets, els primers anys amb carretó i els darrers anys amb cotxe. La família recorda com un estiu «ses Gomesses» els van deixar la Caseta des Sabaters que era molt millor que la cova.

Les coves de ses Quineta

A pocs metres de la cova des Pas, a la part alta del penyal, s'hi troben dues coves, que tenien unes escales per pujar a causa de la seva alçària des del camí. La primera la va habitar per un temps un home anomenat en Perico «Bocado», que feia vida d'ermità. En estar buida, la va habitar na Rita Villalonga Carreras «Quineta», casada amb José Morlà Pallicer, que era sabater. Na Rita feia de desadora a diferents cases.

La segona cova, a uns pocs metres de ca na Rita, la va habitar la família de la seva germana Francisca, casada amb en Bernat Petrus Seguí «Sant Poi», i els seus fills: Antoni, Tòfol i Joana. En Bernat feia de missatge i traginava la família amb carro. Tot i les dificultats per pujar a la cova, s'hi van estar uns anys. Després de deixar-la, Antoni es va ajuntar amb uns quants amics i van habitar la cova des Fadrins, al penyal, dins el lloc de Llucalari.

La cova Gran

Seguint el penyal cap a la mar, a pocs metres de l'anterior, es troba la cova Gran. Llorenç Olives «Cando», casat amb Àgueda Florit Juanico, i la seva família van ser uns dels primers en habitar-la. Era l'any 1920. El 1936, amb la Guerra Civil, la cova va ser emprada com a punt de comandament i vigilància, i es va connectar amb un túnel a la part superior de penyal. Acabada la Guerra, la va habitar Francisco Gomila Bonifacio «Conill», casat amb Catalina Florit Juanico, germana de n'Àgueda. També hi anava Annita Florit Juanico, l'altra germana casada amb Sebastià «Lero», no havien pogut tenir fills i vivien Dalts ses Penyes.

Els fills i les famílies dels «Conills» i de «can Cando» van compartir la cova durant uns anys. Antoni Gomila Florit i

Anna Mascaró Mercadal amb els seus fills Francisco, Antoni i Juan. Benita Gomila Florit i Bernat Mascaró Sintes «Sossa» amb la filla Margarita. Albina Olives Florit i Liberto Pons Josefa i els fills Octavio i Ene-dina.

La darrera família que es va incorporar a la cova va ser la de Pedro Olives Florit «Porvenir» i Aurora Mir Martí amb els seus fills Adelina, Gudèlia, Nèstor, Acàcia, Mirna, Eradi, Fina i Gerard. També s'hi afegirien els festejants dels fills. En regentar la botiga des Ramal, en Porvenir anava i venia cada dia i hi duia l'excedent de llet de la botiga i els que- viures que demandaven les famílies de les coves.

A més, les famílies solien tenir convidats i a la cova hi havia ambient i anècdotes per fer-ne un lli- bre: de jocs d'al·lots, de festejants, de majors, d'ide- es diverses que hi van conuiu molts estius. A la foto, un grupet que havia baixat a l'arenal a prendre banys.

Havien baixat de sa cova Gran a l'arenal.

Cova d'en Joan Bessó

Al costat de la cova Gran hi ha la d'en Joan «Bes- só» (tot i que era un trigemin). Joan Juanico Mercadal, casat amb Magdalena Quintana Pons, va habitar la cova, que compartia amb l'altre bessó, en Constantí, casat amb Rita Avelina Sintes Sintes «Tai-Tai», i la fi- lla del matrimoni, na Mari.

Els bessons van ser els darrers carreters d'Ala- ior fins a mitjans dels anys setanta. Na Rita, seguint la tradició dels «Tai-Tai», tenia la perruqueria a sa Ra- val. Anaven a Son Bou amb els carretons. Na Mari encara recorda que anava molt a la cova Gran ja que allà hi havia moltes companyes per jugar i passar-ho bé. La fotografia és del carretó d'en Joan Bessó, el mitjà de transport més emprat per anar a Son Bou en aquells temps.

Cosme Sans carregant carretó d'en Joan Bessó.

Caseta des Sabaters

Anant damunt les penyes, cap al Cap Gros de Llucala- ri, passada la paret mitgera de Son Bou, hi ha la caseta des Sabaters. Dels anys cinquanta fins a mitjans dels seixanta hi passaven les vacances la família d'en Verger, casat amb Joana Moll Galmés, amb el fill Juan Antonio i els germans fadrins d'ella: Maria i Onofre Moll Galmés «Ses Gomesses». Eren coneguts perquè tenien joieria i rellotgeria dalt es Coll des Palmer.

Un estiu no hi van anar i la deixaren a la família de Na Paca des Molí. Quan les «Gomesses» van deixar d'anar a la caseta, durant dos estius la van gaudir la família d'en Antoni Perea Picó, darrer pagès de Son Bou de Baix. Els darrers estiuejants de la caseta foren la família de Sebastià Melià Garriga «Guixó», casat amb Catalina Llopis Llambias «Barratot», i els fills: Miquel, Xec i Sebastià, pagesos de Llucalari.

Caseta des sabaters

Decoració de cas Fadrins.

La cova des Fadrins

Al penyal de Llucalari, més amunt de la caseta dels Sabaters, s'hi troba una cova que va ser habitada pels pares d'en Laureano Juanico Capó «Renou». Quan en Laureano va deixar d'anar a la cova, a finals dels anys seixanta, la van adequar un grup de companys que eren fadrins: Rafel Mascaró Pons, Toni Petrus Villalonga «Quineta», Pedro Carreras Orfila «des Carreró», Germán Fullana Seguí i uns quants més que s'hi apuntaven. Ja que tenien una barqueta, sempre hi havia peixet, bona menja i mai no hi faltava un bòtil de gin. Com s'aprecia a la foto, la decoració de la cova era bé d'aquell temps.

La tenda d'en Tiquiano

Cada estiu, damunt les dunes, devora el blocus de baix, la família d'en Tiquiano, que habitava la cova de s'Espart, muntava una gran tenda on s'hi passaven el dia. La situació d'aquesta i el tarannà de la família ho convertien en el centre de reunió. Al fosquet, s'hi arplegaven totes les famílies que passaven l'estiu a les coves. Les partides de truc anaven en via, feien qualche gin i festa.

La tenda d'en Tiquiano.

Pins i tamarells

Tenda davall dels pins.

Davall els pins i tamarells, diverses famílies hi anaven a passar uns dies. Després de les barreres del camí, que hi arribava fins devora, on hi ha l'aparcament gran, la família de Joan Pallicer Florit i Antonia Gomila Seguí «Melera» amb el fill Rafael s'hi instal·lava amb un tendal. Hi van passar diversos estius. En Miquel «Meler», el pagès de Sant Jaume de

Baix, els deixava una caseta de bens de prop del prat per guardar les coses.

Uns anys més tard també s'hi va instal·lar la família de Luis Arévalo-Lucía González i els fills: Miguel Ángel, Luis «Txiqui», Juan Carlos, Rosa i José Luis. En Luis anava a fer feina cada dia a can Rèurer amb bicicleta. La família recorda una nit d'estiu que van patir una tempesta i van haver d'anar a dormir a la pallissa de les cases de Son Bou de Baix.

Bartolomé Pallicer «Mevis Garriga» davallava amb bicicleta, era un sabater que, acompanyat per en Vicent Petrus «Vicent Ferrer» i d'altres amics, anava fins a prop de Talis a pescar. Tenia un caixó (baül) davall uns tamarells, amb tots els elements per cuinar, amb un cartell que dia: «se puede usar pero dejar cada cosa en su sitio».

Van ser diversos els grups d'amics i famílies que hi passaven uns dies. La majoria compraven tela de tenda a Can Cando i amb ganxos de ferro de Can Xec Fort fermaven els tendals als arbres.

A la fotografia veim la tenda davall els pins i que els cotxes arribaven fins devora les dunes. En més d'una ocasió anaven a les cases a cercar un matxo o altre bestiar per desencallar els cotxes de l'arena.

Blocaus de la Basílica

El blocaus, fet en temps de la Guerra, devora el Clot de ses Dones, va ser habilitat per passar uns dies de vacances per diverses famílies de sabaters. Els primers anys el van compartir José Morlà Petrus «Ideal», casat amb Carolina Pons Timoner «na Carolina» i els fills: Joan i Jaume, amb Antoni Riudavets Pons, casat amb Heliadora Mascaró Mercadal i la filla, Antònia Rosa, i Bernat Sintes Mercadal, casat amb Antònia Vinent Alzina i el fill Bernardo «Wagner».

La família d'Amador Pons Carreras «Biolet», casat amb Mercedes Mascaró, i els fills Olívia i Miquel, van gaudir del blocaus uns anys. Després, la família del seu germà, Nardo «Biolet», que havia habitat la cova des Sastre petit, va ser la darrera usuària d'aquell indret, on van convidar diverses famílies amigues a compartir uns dies. Cada estiu caminaven tot l'arenal per compartir dinar amb les famílies dels «Esmolets» que estaven al blocaus de Talis.

Molts caps de setmana solien baixar amb bicicleta i s'arplegaven un grup d'amics sabaters per anar amb la tèquina

Joan Morlà «Nito Carolina» mostra una morena al blocaus. (Fotografia dels anys 50.)

«Solita» a pescar i compartir vegues: en Nardo, n'Amador, n'Orfila, en Salvador, en Juan «Castanyo» i altres. També aprofitaven per anar a cercar espàrecs, esclata-sangs. No hi faltava mai un bòtil de gin i bon ambient.

Blocaus de baix

Al costat del Clot de ses Dones, en començar l'arenal, hi ha el blocaus que durant l'hivern s'omple d'arena. L'ocupaven en Miquel Mercadal Orfila «Pelat», casat amb Àgueda Fullana Seguí i la filla, na Juana Araceli. En Miquel feia la feina de llevar tota l'arena i empraven el blocaus per dormir, afegien un tendal agafat amb llenyes damunt l'arena per cuinar i passar el dia.

Llorenç Orfila Gonyalons «n'Orfila» i sa dona Francisca Carreras Mercadal «Xisca Pelada» també van habitar uns anys el blocaus. N'Orfila o «Xavier Cugat», com també se'l coneixia per la semblança al músic català, és recordat per com va ensenyar a nadar molts d'al·lots i joves a Son Bou, ja que era un excel·lent nadador. Però el destí li va jugar una mala passada i va morir ofegat a la piscina de l'hotel Playa Azul de Cala en Porter a principis dels anys setanta.

Famílies de la cova Gran, dels blocaus, de la Caseta de Sabaters i de can Tiquiano, (Foto: Cosme Sans)

Blocaus de Talis de Baix

A Talis, devora la mar, a la paret mitgera amb Son Bou, hi havia un blocaus que va habilitar la família d'en José Camps Solivet «Penys», casat amb Llibertat Cardona Olives «na Libert» i els fills: Enriqueta, Serafí i Susana. S'hi arplegaven els pares de na Libert, en Francisco Cardona «Esmolet» i na Francisca Olives Sintes. Diverses famílies de «cas Esmolets» van compartir vacances d'estiu a Talis. Passaven pes Migjorn Gran i anaven fins a les cases del lloc amb cotxe, travessaven les tanques a peu fins a la platja. Aprofitaven l'aigua del torrent del prat que sortia per sa Mina Nova per poder-se rentar i fer l'escurada. Amb la tèquina «Marisol», agafaven molt de peix. A més, en «Penys» era bon caçador i, amb amics, també hi anaven durant l'any a fer vegues.

Família Esmolet i Penys, defora del blocaus de Talis.

Blocaus de Talis de Dalt

Blocaus de Talis de Dalt

Armando Mascaró Pasarius «Mando Rata», casat amb na Milagros Pons Carreras, durant uns anys va habilitar un blocaus que hi havia a la part alta de la platja de Talis. Amb una furgoneta arribava fins a Sant Tomàs. I, per arribar fins a Talis, tenia un tèquina al rem. El matrimoni a més de convidar diversos amics per compartir dies de festes com es pot apreciar a la informació de *S'Ull de Sol* núm. 393 del 2023.

Son Bou de Baix

Després de deixar el lloc en Biel Pons, germà de l'amo «Antoni de Son Bou», a principis dels anys quaranta, hi va entrar de pagès Juan Petrus Ameller, casat amb Ana Enric Morlà «Domingo». Va ser el primer pagès que hi va sembrar arròs.

A finals del quaranta van entrar-hi en Bartolomé Alzina Pons «Xeca», casat amb Catalina Pons Florit i els fills: Antoni, Àgueda i Vicent. S'hi estarien uns anys, fins que l'any 1952 va ser rellevat per Antoni Perea Picó, casat amb Ana Villalonga Carreras i allà van néixer els tres fills: Dolores, Francisco (Paco) i Bienvenido.

La família Perea-Villalonga recorda el majoral Bernat Sintes «Confit» i els futurs nous propietaris exposar, damunt la taula del menjador de les cases, els plànols i projectes per omplir el prat d'hotels. Era l'any 1964 i la família va deixar el lloc per Sant Miquel

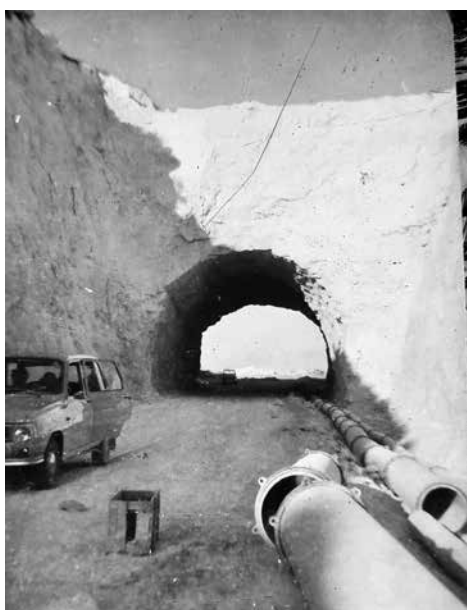
Cases de Son Bou de Baix

Fins a concretar-se la venda i començar la urbanització, l'amo Antoni de Son Bou de Dalt, amb el seu cavall, exerciria de pagès del dos llocs, amb les limitacions agrícoles i un futur turístic que ja estava marcat.

Records, anècdotes, persones

En la memòria dels fillets i joves que vam gaudir d'aquells meravellosos anys sempre ens quedaran rialles, festes improvisades devora el Clot de ses Dones, les travesses per damunt les dunes amb restes de filat de ferro, l'aigua del safareig, la frescor de l'aigua de les fonts, el primer dia que vam aprendre a nadar, la caminada fins a lloc de Lluçari per anar a missa el diumenge després de Sant Llorenç, algun ensurt amb un brau del lloc, la primera volta amb barca, els primers turistes que venien per anar a veure la basílica a qui fèiem de guies improvisats, agafar figues al camí devora les cases de Son Bou de Dalt

I també ens quedaran els records de les persones: els sabaters i les seves vegues, els fadrins i personatges

Pont en obres, 1970.

concrets en la memòria de molts com n'Orfila, que va ensenyar a nadar al·lots i joves; en Tiquiano i na Juana amb la tenda; na Paca des Molí, sempre simpàtica i atenta amb els al·lots; en Porvenir, amb la botiga itinerant; en Rafel «Conill» cercant trebaliges per pescar; en Burgos trobant pops per totes les lloses; en Nardo «Biolet» pescant mabres; «ses Gomesses» posant a primera hora les canyes a la pesquera; en Mevis Garriga i el seu tarannà; en Toni «Saca» uns dels darrers a deixar d'anar a la cova i que més anys la va gaudir...

A finals de 1970 s'obriria el pont i es construïren els hotels, des de llavors va començar un temps nou per a Son Bou. Com cantava Serrat: «Temps era temps / que més que bons o dolents / eren els meus i han estat els únics.»

Gràcies a les famílies que m'han deixat les fotografies i han compartit converses per refrescar la memòria, per poder exposar un resum d'un temps passat en què gaudir de vacances a Son Bou per a molts era un luxe que comportava esforç, però que recompensava en felicitat i en records inoblidables.